

- идеологических представлений. Москва: Восточная литература, 1999. С.78-113.
2. Грязнов М. П. Бык в обрядах и культах древних скотоводов, Проблемы археологии Евразии и Северной Америки, Москва, 1977. С. 80-88.
 3. Кияшко А. В. О восточных пределах распространения раннекатакомбного обряда на территории Волго-Донского междуречья. Материалы по археологии Волго-Донских степей: Сб. науч. статей. Волгоград, 2001. Вып. 1. С. 93 – 109.
 4. Ковалева И. Ф. Социальная и духовная культура племен бронзового века (по материалам левобережной Украины). Днепропетровск: ДГУ, 1989. 89 с.
 5. Литвиненко Р. А. Об одной параллели в погребальном обряде скотоводческих племен эпохи бронзы Днепро-Донецкого региона Р. А. Литвиненко Матеріали доповідей вузівської наукової конференції професорсько-викладацького складу по результатах науково-дослідної роботи. Історичні науки, політологія: в 2-х кн. Донецьк: Вид-во Донецьк. ун-ту, 1997. Кн. I. С. 10-13.
 6. Литвиненко Р. А. Опыт выявления пространственно-семантических структур в погребальном обряде культуры Бабино Структурно-семиотические исследования в археологии. Т. 3. Донецк: Изд-во Дон. ун-та, 2006. С. 215-236.
 7. Литвиненко Р. О. Північ у поховальній обрядовості людності дніпро-донської бабинської культури Проблеми дослідження пам'яток археології Східної України: матер. III Луганської міжнародної історико-археологічної конференції. Луганськ, 2012. С. 262-271.
 8. Смирнов А. М. Курганы и катакомбы эпохи бронзы на Северском Донце. Москва, 1996. 181 с.
 9. Чмыхов Н. А. Опыт реконструкции смысла погребального обряда древнего населения Украины. Духовная культура древнего населения Украины: Тез. докл. конфер. Киев, 1989. С. 36-37.

Сухар Ірина

СТАВЛЕННЯ ДО ВАГІТНОСТІ ЖІНКИ В СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ ЄВРОПІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

У роботі проведено дослідження становища жінки в традиційному суспільстві. Статус жінки змінювався протягом усієї історії людства. У період Середньовіччя жінка виходить із тіні пасивного соціального існування. Цьому сприяло народження спадкоємця, що підвищувало статус жінки в суспільстві.

Ключові слова: жінка, Середньовіччя, суспільство, вагітність.

The paper studies the position of a woman in a traditional society. The status of a woman has changed throughout the history of mankind. In the Middle Ages a woman emerges from the shadow of passive social existence. This was facilitated by the birth of the heir, which raised the status of a woman in society.

Keywords: *woman, medieval society, pregnancy.*

Статус жінки в сім'ї та суспільстві в епоху Середньовіччя тісно залежав від релігійних догматів, в яких підкреслювалось, що чоловік походив від Бога, а жінка – від грішної Єви; сфера її компетенцій тісно залежала від волі чоловіка та його бажань. Тому найвизначнішою роллю для жінки в досліджуваний період була роль дружини, матері та господині. Оскільки жінка, не мала змоги та прав проявити себе в інших сферах суспільства, на неї покладалася важлива місія – продовження роду.[3, 42]

Особливо цінувалися жінки, що змогли подарувати своєму чоловікові спадкоємця. Для вищих станів, народження спадкоємця розуміли як головний обов'язок заміжньої жінки, а часто взагалі було причиною вступу в шлюб. Чоловіки в першу чергу намагалися брати за дружину, дівчат, що зуміли зберегти свою цноту.[4, 24] Але, щоб подарувати своєму чоловікові спадкоємця, як дружина короля, так і дружина дрібного крамаря протягом століть проходили (і продовжують проходити) через один і той же процес. Звичайно, королеви завжди народжували в більш комфортних умовах, із великою кількістю повитух, але в іншому вони нічим не відрізнялися від жінок своєї епохи. Вдале настання вагітності пов'язувалося в першу чергу з роллю жінки – її здоров'ям і благочестям, плодовитістю жінок в її роді. Оскільки продовження династії було важливою справою для стабільності держави, вагітним королевам доводилося виносити цілу купу ритуалів і традицій, щоб нічим не нашкодити потенційному спадкоємцю – а якщо вдасться, то й собі.[2, 126]

Не всі жінки прагнули народити дитину. Випадки штучного переривання вагітності зустрічалися, коли поява дитини на світ була небажаною (дошлюбна вагітність дівчини, велика кількість дітей у сім'ї, бідність тощо). Що ж до абортів, то чим і якими способами позбавлялися від плоду сказати важко, адже такі методи завжди приховувалися. Попри постійний страх жінки померти під час пологів, більшість жінок побоювалися безпліддя. Якщо бажана вагітність в сім'ї не наступала, звинувачували в цьому, майже завжди, жінку, через те, що вважалося, що чоловік не може бути безплідним за умови, що здатний завершити статевий акт. Жінку, яка не змогла народити спадкоємця чоловік мав право вигнати з сім'ї або відправити назад до її батьків. Бездітна жінка повинна була привести до чоловіка служницю або рабиню, що в змозі народити дитину. Водночас, якщо жінка, що отримала розлучення через заявлену нездатність народити спадкоємця, потім успішно народжувала синів від іншого чоловіка (як це сталося, наприклад, з Елеонорою Аквінською), її перший чоловік ставав предметом насмішок. Якщо в шлюбі діти з'являлися лише через довгий час і в кількості одного-двох, це було приводом для чуток про можливу зраду.[1, 189]

Отже, народження дітей було найважливішим покликанням жінки. Проте ставлення до вагітності у період Середньовіччя відбувається по-різному. Насамперед, жінка намагалася виконати свою соціальну місію. Без її реалізації, суспільство жінку вважало неповноцінною. Жінка, яка не народила спадкоємця вважалася заручником соціальних умов. Тому що вона нічого не принесла в суспільство, а проявити себе в інших сферах, на жаль, не мала прав.

Список використаних джерел та літератури:

1. Вердиман Е. Жінчина в древнем мире / Пер. с нем. М. С. Харитоновна. М.: Наука. Главная редакция восточной литературы, 1990. 334 с.
2. Драч О. О., Борисенко Н. М. Історія медицини і фармації (від найдавніших часів до середини XVII ст.): навчальний посібник. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2018. 244 с.
3. Основи теорії гендеру : навч. посібник. К. : «К.І.С.», 2004. 535 с.
4. Рябова Т. Б. Жінчина в історії західноєвропейського середньовіччя. Іваново, 1999. 143 с.

Коваленко Анастасія

ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ В ІНСТИТУТАХ ШЛЯХЕТНИХ ДІВЧАТ НАДДНІПРЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ В ХІХ СТОЛІТТІ

Історія повсякденного життя – це недостатньо досліджена галузь історичної науки. Дослідження в цій сфері дає можливість відчувати атмосферу ХІХ століття, схарактеризувати розвиток жіночого виховання цього часу, вивчити повсякденне життя шляхетних жінок.

Ключові слова: *інститути шляхетних дівчат, повсякденне життя, розпорядок дня, виховання.*

The relevance of the research is stipulated by the fact that history of everyday life is not enough investigated branch of historical science. Our research in this area gives an opportunity to feel the atmosphere of the 19th century, to characterize the development of women's education of that time, to study the everyday life of noble women.

Keywords: *Institutes of Noble Maidens, everyday life, daily routine, education.*

Інститути шляхетних дівчат стали одними з перших осередків суспільного жіночого виховання. На теренах Наддніпрянської України діяло 5 таких закладів (у Харкові, Полтаві, Одесі, Керчі, Києві), які належали до найстаріших у Російській імперії.

Дівочі інститути мали характер закритих навчальних закладів, тому повсякденне життя інституток базувалось на жорстких правилах і регламентації кожної вільної хвилини. Навчання в дівочих інститутах передбачало, що протягом усього курсу дівчата знаходяться в закладі, полишаючи свою родину на кілька років. Це вважалося запорукою успіху